

**REIAL MONESTIR DE SANTA MARIA DE
POBLET**

**PROGRAMA COSMOS
POBLET:**

EL MUSEU DE POBLET

FUNDACIÓ CIVIL PRIVADA POPULUS ALBA

1. INTRODUCCIÓ I POSICIONAMENT

El Monestir de Poblet, declarat Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO l'any 1991, és una comunitat viva de monjos cistercencs que fidels a la seva vocació i a la voluntat fundacional de Ramon Berenguer IV, està duent a terme, conjuntament amb la Fundació Poblet, un projecte integral de servei a l'Església, a la cultura, a la societat i a l'entorn natural que ha batejat amb el nom de **Programa Cosmos Poblet**.

En efecte, fou voluntat fundacional de Ramon Berenguer IV, que Poblet fos “un focus de pregària i de treball, un exemple de cultura i d'explotació agrícola, és a dir, un ferment de fe i de civilització” que Poblet ha intentat ser al llarg de tota la seva secular història i és el compromís que l'actual comunitat, en ple segle XXI, ha volgut renovar de nou establint el **Programa Cosmos Poblet**.

Poblet és una referència històrica, arquitectònica, simbòlica, religiosa i espiritual de primer orde tant entre la gent com dins l'Orde cistercenc i l'Església en general. Amb els anys, també s'ha convertit en un referent del turisme de la zona i el recurs cultural més important del territori d'influència. Per aquesta raó, el Monestir de Poblet ha començat un procés de canvi, modificació, ampliació i obertura que s'ha traduït en la posada en marxa de diferents obres i serveis destinats als visitants, als hostes i als pelegrins, i també una completa revisió del conjunt del monestir tenint en compte la responsabilitat envers la natura i els principis de la sostenibilitat i el respecte cap als recursos naturals.

Malgrat la conjuntura econòmica dels últims anys Poblet continua sent un lloc imprescindible en el coneixement de la història, la cultura i l'espiritualitat del territori de l'antiga Corona d'Aragó i, en conseqüència, un motiu més per a plantejar la necessitat d'oferir un servei millor a tots els que visiten el monument. En aquests moments, el monestir, fidel a la seva espiritualitat i com a conseqüència d'ella, aposta fermament per col·laborar en la sostenibilitat de l'espai, per col·laborar en la formació del jovent del territori en risc d'exclusió social i per millorar la qualitat de la visita i dels continguts que s'expliquen. Un canvi que pretén mirar endavant, cap a un futur, proper i llunyà, en què el monestir s'obre al món per mitjà dels recursos i les estratègies que s'han anat dissenyant amb relació a tot el conjunt monàstic i els que es dissenyaran en el futur.

Entenem que el **Programa Cosmos Poblet** és la millor forma d'aportar valors nous a aquest recurs. Una oportunitat per enfortir la presència del monestir dins la societat i el món, al mateix temps que és una manera de donar-ne a conèixer l'Evangelí, la pròpia espiritualitat, la seva història i la manera de viure i conviure amb la natura, en harmonia amb els nous llenguatges audiovisuals del món contemporani.

Aquest programa pretén desenvolupar una sèrie de projectes i actuacions integrals en tots aquells àmbits que afecten la vida del Monestir, partint de la base que Poblet configura amb el seu entorn un paisatge i un espai on la **tradició, la sostenibilitat i els valors** encaixen formant una unitat entre les dimensions espiritual, cultural, social i ambiental de la vida. Aquest programa pretén ser una forma nova de preservar el patrimoni de la humanitat, una forma que té per norma la integració dels

diferents nivells del patrimoni humà. Per això el programa rep el nom de **Cosmos Poblet**, car fa del Monestir i de la seva acció un veritable cosmos.

Concretament el **Programa Cosmos Poblet** es proposa:

- Situar la comunitat cistercenca de Poblet com a referent de la comunicació cultural.
- Potenciar el cenobi com a espai de sensibilització, gaudi i reflexió sobre l'espiritualitat universal i particular.
- Entendre el Monestir de Poblet com el centre d'un paisatge cultural d'alt interès mediambiental que ofereix múltiples opcions de visita i ús.
- Ser un projecte cultural amb un compromís envers la sostenibilitat, el medi ambient i el respecte pels recursos naturals.
- Ser un referent com a projecte cultural de qualitat basat en el rigor, la innovació i el respecte a la tradició.
- Consolidar el Monestir de Poblet com a punt de trobada per a un públic local procedent principalment de la Comunitat Valenciana, Catalunya i l'Aragó, i un públic internacional interessat per la cultura i l'espiritualitat.
- Diversificar les opcions de visita, gaudi i repòs dirigides a diferents segments de públics.
- Consolidar Poblet com a punt final de destinació, no com a lloc de pas.
- Impulsar definitivament el posicionament de Poblet com a patrimoni monàstic amb les portes obertes al món.

Per tirar endavant aquest programa el Monestir compta amb l'ajuda indispensable de la **Fundació Canònica Santa Maria de Poblet** (Fundació Poblet)

La Fundació Poblet és una institució creada el 2003 que té com a principal objectiu contribuir a la difusió d'una tradició de pensament, gairebé mil·lenària, constituïda pels ideals que la comunitat de monjos cistercencs ha anat transmetent durant segles, especialment en els territoris —de l'Estat Espanyol, França i Itàlia— que van formar part de la Corona d'Aragó.

Com expressen els seus estatuts, es proposa bàsicament: “Uns fins congruents amb la missió de l'Església Catòlica, que corresponen a obres de pietat, apostolat i caritat —tant espiritual com temporal— i en particular, el foment, recuperació, conservació, recerca i difusió en la societat civil d'aquells valors espirituals, socials, culturals i d'altres valors humans que tinguin especialment com a referent el Monestir de Santa Maria de Poblet, la comunitat de monjos cistercencs que hi resideix, l'àmbit geogràfic del territori històric de l'antiga Corona d'Aragó i el conjunt del món del Cister”.

D'acord amb aquestes finalitats estatutàries, la Fundació Poblet s'esmerçarà en el foment, promoció i manteniment dels valors i continguts espirituals, culturals, històrics, socials i ecològics propis de la Comunitat Cistercenca del Reial Monestir de Santa Maria de Poblet, del mateix Monestir i, en general, de l'Orde del Cister, entre elles, a títol enunciatiu i no limitatiu, el foment, promoció i execució de la millora tecnològica, condicionament, i manteniment del conjunt monumental de Poblet, les seves instal·lacions e infraestructures i el seu entorn, tenint en compte la responsabilitat envers la natura i els principis de sostenibilitat ambiental, fet que beneficia en definitiva a la difusió de la història, art i cultura catalana a escala

internacional, així com la contribució a la promoció i foment de la rehabilitació, restauració i conservació del conjunt monumental de Poblet, les seves instal·lacions, infraestructures i el seu entorn, amb principis de sostenibilitat ambiental. En perfecta consonància amb aquestes finalitats, la Fundació Poblet ha decidit recolzar plenament i fer-se seu el Programa Cosmos Poblet engegat per la Comunitat del Monestir.

2. EL CONTINGUT DEL PROGRAMA COSMOS POBLET

Fidel a la tradició d'on prové, però obert al món on viu, amb aquest projecte, el Monestir de Poblet, vol integrar la innovació tecnològica amb el patrimoni arquitectònic medieval, la sostenibilitat mediambiental i econòmica, amb la millor tecnologia present al mercat, l'hospitalitat amb l'educació i el coneixement, la capacitat de construir i innovar, amb la de mantenir i restaurar, la voluntat d'acollir amb la de crear nous llocs de treball.

Les accions que es volen desenvolupar amb aquest programa abasten un gran ventall de camps que integren el medi natural, la dimensió social i altruista i la cultura.

2.1 EL MEDI NATURAL

La comunitat de monjos, des de l'any 2007, ha emprès un procés de conversió ecològica per millorar la seva relació amb el medi natural, amb l'objectiu de reduir al màxim les emissions de CO₂, utilitzar energies renovables i netes, eliminar l'ús de combustibles fòssils, gestionar eficaçment l'ús de l'aigua així com el de la producció i eliminació dels residus, incorporar l'agricultura ecològica i renovar els jardins amb criteris de sostenibilitat. Aquest procés ha pres noves forces arran de l'encíclica **Laudato Si'** del Papa Francesc.

2.2 EL SERVEI SOCIAL

A més, Poblet gestiona la nova hostatgeria del Monestir des de l'òptica del servei social: no només perquè s'han creat nous llocs de treball, sinó sobretot perquè l'hostatgeria és seu de l'escola restaurant del Monestir de Poblet, una escola que, a través de la seva oferta de cursos de formació professional, ajuda cada any a formar entre quinze i vint joves de la comarca en clar risc d'exclusió social.

Arran del procés de conversió ecològica emprès per la comunitat, s'està procedint al canvi de totes les zones enjardinades del Monestir, introduint part de les més 3.000 plantes mediterrànies, que a part d'estar perfectament adaptades al clima d'aquestes latituds i ser més resistents a les plagues de l'entorn, la majoria d'elles són d'una bellesa extraordinària i ajuden a dignificar el nostre monument. Per aquesta raó, l'escola de Poblet vol també obrir-se al món de la jardineria per tal que els joves puguin aprendre a realitzar jardins de baix consum d'aigua, de poca necessitat d'adobs artificials i d'insecticides i plaguicides químics, i al mateix temps valorar i estimar la flora autòctona del nostre país.

2.3 LA CULTURA

És en l'àmbit cultural on la comunitat ha dedicat més esforços i on el **Projecte Cosmos** s'ha desplegat més àmpliament.

A part de la ingent tasca que ha suposat la restauració del Monestir sobretot el darrer quart del s. XX, la comunitat ha iniciat per tal de millorar la qualitat de la visita dins del Monestir de Poblet, amb un seguit d'actuacions emmarcades en un pla director,

que va proposar des d'un bon inici un pla d'usos i de serveis renovats dins del Monestir.

Estudiades les funcions i els usos tant dels edificis com de les construccions a l'interior del recinte emmurallat de Poblet, es va detectar la necessitat de reordenar alguns dels usos i establir-ne de nous per a crear una proposta coherent, harmònica i de qualitat.

El resultat donà una mirada global al conjunt i una proposta basada en:

- La creació de nous serveis.
- La reubicació d'alguns serveis existents.
- El fet de prioritzar serveis vinculats amb els espais de presentació.

Tot i que amb aquesta memòria volem presentar només dues actuacions d'aquesta dimensió, per oferir una visió completa del que ha suposat aquest treball en l'àmbit cultural del projecte enumerem les accions més significatives.

Entre aquestes s'ha conclòs la construcció de l'hostatgeria que permet al visitant no només gaudir d'un bon servei de restauració, sinó especialment d'un lloc de repòs i pernoctació just dins del recinte monàstic; s'ha adequat l'antic celler com a nou centre d'acollida i recepció dels visitants, alhora botiga i punt d'informació i servei de guia; s'ha construït una cafeteria nova i s'ha dotat el recinte de nous lavabos, just a l'entrada de Poblet. S'ha instal·lat la nova senyalització del monestir, s'ha renovat els fulletons explicatius de la visita i s'ha incorporat les radioguies millorant la qualitat de les visites i mantenint el silenci del recinte.

Convé indicar també, encara de manera enumerativa, que el pla director preveu la construcció d'un centre d'interpretació que ajudi els visitants a descobrir les claus fonamentals de lectura del complex monàstic, i un jardí bíblic que acabi de completar la visita a Poblet, a part d'establir noves línies de visita als cellers de Poblet, als arxius o al pou de gel, entre d'altres. A més, el pla director contempla, com es veurà més detalladament, la renovació dels actuals museus de Poblet.

A part dels projectes que comporta aquest pla director, el Programa Cosmos ha treballat altres aspectes dins l'àmbit cultural, sempre amb la voluntat d'oferir als nostres coetanis, espais de veritable i sincer enriquiment cultural. D'entre aquests, el més destacable se l'enduu la programació musical, amb els Festivals de Música Antiga i l'Internacional d'Orgues. També és important fer esment de l'activitat de documentació i de digitalització del seu patrimoni arxivístic. Poblet és, en efecte, seu de dos importants fons arxivístics: l'Arxiu de la Casa Ducal de Medinaceli a Catalunya i l'Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià, a més de l'Arxiu del mateix Monestir. Cal no oblidar el diàleg-debat amb el món de les idees, una tasca especialment confiada a la Fundació Poblet, la qual recentment ha creat l'Institut per al Coneixement Integral, que té com a missió bàsica establir ponts de diàleg entre les ciències, el pensament, la fe i l'ètica, per tal de fomentar la recerca entorn del creixement humà integral, aquell creixement que toca i contempla totes les dimensions de què es configura l'ésser humà. Aquest diàleg a més s'amplia en la realització de jornades dedicades a debatre amb ponents de qualitat els problemes més importants a què ha de fer front la nostra societat per encarar el naixent s. XXI.

3. LA VISITA I EL CENTRE DE VISITANTS

Un dels elements diferenciadors del Monestir de Poblet respecte a altres monestirs és la presència d'una comunitat cistercenca que li dona vida. Aquesta comunitat ha volgut fer compatible la seva quotidianitat amb la visita al monestir, partint d'unes bases mínimes de respecte a la seva forma de vida. Proposa una nova manera de fer la visita a l'interior del nucli del monestir, basada en el silenci, el respecte a la forma de vida monàstica i l'espiritualitat cistercenca. La millora de la visita pretén:

- Obrir el Monestir de Poblet al públic des d'un punt de vista generós i acollidor, amb el respecte a la vida monàstica i fent possible la visita cultural.
- Incorporar a la visita una part dels elements històrics que fins ara eren fora del circuit.
- Convertir la visita de Poblet en una experiència més profunda, interior, enriquidora i de qualitat.
- Fer de la visita de Poblet una destinació en si mateixa, amb una oferta pròpia, que permeti gaudir-ne durant un dia sencer.
- Ajudar a comprendre, amb explicacions rigoroses, senzilles i entenedores, què és el món monàstic i com és la vida que s'hi duu a terme, al cor de la qual hi ha l'Evangeli

El Projecte de millora de la qualitat de la visita i l'acolliment dels visitants al Monestir de Poblet té com a estratègia principal la creació d'un Centre de Visitants que posi en context el conjunt monàstic, que propiciï la generació d'un estat d'ànim favorable per a fer la visita i que ofereixi al visitant una experiència enriquidora i alhora atractiva per tal de visitar el Monestir de Poblet amb una nova actitud de respecte pel monument, l'orde del Cister i la comunitat que hi viu.

El Centre de Visitants es vol fer adaptant un dels edificis de l'entrada del Monestir, actualment en desús. Vol ser l'espai principal de presentació del monestir en la dimensió territorial, paisatgística, cultural i espiritual. Es convertiria en l'espai on poder entendre què és Poblet abans d'iniciar la visita al recinte monumental. Per això, la visita s'ha concebut com un recorregut que comença en el mateix punt d'arribada, a l'aparcament, i que travessa diversos espais i elements de presentació al llarg de l'avinguda central del recinte monàstic fins a arribar a la zona monumental principal. En aquest camí de descoberta, els principals espais de recepció de públic i presentació de continguts són el Centre de Recepció i la botiga, ja en funcionament, i el Centre de Visitants.

La conceptualització i disseny d'aquest nou Centre de Visitants vol ser l'espai dedicat a la presentació del monestir que permeti mostrar i interpretar el seu immens llegat cultural, històric, simbòlic i religiós. S'intentarà aconseguir que el visitant se situï per entendre el que va a veure, apel·lant a la pròpia espiritualitat. Vol oferir al visitant les claus que permetin entendre, amb respecte, l'elecció d'una opció monàstica com a plantejament de vida que respon a la crida de Déu en el seguiment de Jesucrist dins l'Església.

En la conceptualització del nou Centre de Visitants es té en compte les noves tendències i usos en espais culturals amb una aposta per la utilització de les noves tecnologies audiovisuals i d'interacció amb el visitant. Per al disseny conceptual i

museogràfic, utilitzem essencialment un llenguatge audiovisual, comunicatiu i entenedor, car no existeix una col·lecció específica per exhibir. El Centre de Visitants té com a missió, entre altres aspectes, aconseguir predisposar el públic a una visita reposada, tranquil·la, reflexiva i conscient.

4. EL MUSEU DE POBLET

El Museu de Poblet representa dins del marc del *Projecte de millora de la qualitat de la visita i l'acolliment dels visitants al Monestir de Poblet* el complement ineludible del futur centre de visitants. En efecte, el projecte de renovació del Museu de Poblet té com a objectiu millorar i ampliar tant els continguts com els espais del Museu actual. El Pla director del Monestir de Poblet inclou la reestructuració i restauració del Palau del Rei Martí, seu del museu actual, la de la Sala de l'Abat Copons i la de l'Abat Mengucho. Actualment ja hi ha iniciades les obres per la restauració i condicionament d'aquestes dues sales.

Les col·leccions que avui componen el museu del monestir se situen en edificis inconnexos que interfereixen amb els recorreguts de la visita turística i amb les zones d'ús religiós de la comunitat monàstica. Els espais expositius actuals no reuneixen les condicions de seguretat i ambientals per a l'òptima conservació de les peces, resulten insuficients i, en alguns casos, es troben afectats per importants patologies que aconsellen una intervenció urgent.

L'objectiu que persegueix la comunitat amb la renovació del Museu, és crear un espai de presentació de l'art vinculat al món de la litúrgia cristiana amb una clara finalitat pedagògica de formació en aquest element de la nostra cultura en vies d'extinció. La comunitat constata tristament com, especialment les noves generacions, però no només, s'està perdent el contacte amb la cultura cristiana i l'interès per adquirir uns coneixements bàsics per comprendre la pròpia cultura i les arrels d'on provenim.

Per mirar de fer front a aquesta gran mancança, el Museu de Poblet està pensat perquè d'una forma directa, clara, propera pugui mostrar, primer, les joies de l'art cristià, donar-ne claus interpretatives per copsar-ne el sentit i poder suscitar l'interès per redescobrir el que ens configura com a societat i cultura particular.

Per fer això, i malgrat la pèrdua que va suposar en l'ordre artístic la desamortització i expulsió dels monjos al s. XIX, Poblet disposa de fons artístic, no exposats per falta d'espai museístic, de gran qualitat artística comprenent peces que van des del segle IV fins a l'època moderna, passant per l'art romànic, gòtic, renaixement i barroc. Algunes d'aquestes peces són pròpies de Poblet i han estat tornades al Monestir després de la seva restauració, ara fa 75 anys. Una part important de totes aquestes peces són orfebreria, joieria i argenteria: calzes i altres objectes de culte de gran valor. Es disposa també d'una col·lecció d'icones russes i gregues, així com de talles en fusta des del segle XV al XVIII, pintura, ceràmica, vidre, ivori, mobiliari, restes arquitectòniques del monestir, pedra esculpida, conjunts escultòrics, tèxtils, llibres manuscrits, incunables, etc.

És aquest tresor especialment d'orfebreria litúrgica d'altíssima qualitat que es vol combinar amb la sèrie de col·leccions escultòriques i pictòriques d'aquests fons per tal que, ben col·locades dins d'aquest discurs litúrgico-pedagògic, no només facin valer el seu valor intern sinó que esdevinguin elements eloqüents i necessaris d'aquesta pedagogia religiosa.

A més de la col·lecció del mateix museu, els mitjans audiovisuals ajudaran a reforçar i detallar aquest discurs. En aquest sentit, hi ha una unitat i col·laboració interna amb el Centre de Visitants més amunt explicat, ja que part de les claus interpretatives que ofereixi aquell centre, serviran per reforçar el discurs que presentarà el Museu de Poblet.

Després de la ingent tasca de restauració del Monestir, realitzada al llarg d'aquests 75 anys des de la restauració de la vida monàstica a Poblet, la renovació dels edificis que componen el Museu significarà acabar aquesta llarga història de restauració i dotar al Monestir i a la comunitat monàstica d'un element important i bàsic per poder expressar allò que ha estat al llarg del temps i allò que encara és avui: una comunitat de monjos que dedica la major part del seu temps a la lloança divina i a la celebració del culte cristià.

4.1 LES FASES DE LA RESTAURACIÓ DEL MUSEU

La restauració de tot el complex museístic comporta quatre grans fases:

1. Fase I: El condicionament de la Sala de l'Abat Copons
2. Fase II: El condicionament de la Sala de l'Abat Mengücho
3. Fase III: Projecte d'accessibilitat al museu
4. Fase IV: La restauració del Palau del Rei Martí

Hem iniciat el treball de les tres primeres fases, i són aquetes les que descriu detalladament a continuació aquesta memòria. En paral·lel estem treballant el projecte museogràfic i el museològic.

4.1.1 FASE I. EL CONDICIONAMENT DE LA SALA DE L'ABAT COPONS

Projecte Bàsic i d'Execució. Obres de condicionament de la Sala de l'Abat Copons al Monestir de Poblet.

DESCRIPCIÓ DEL PROJECTE

El deteriorament del canaló situat en el mur sud de la Sala, ha provocat filtracions d'aigua en la coberta i en el mateix mur. Aquesta situació ha fet proliferar els insectes xilòfags, ja presents en el Palau Reial, en diversos punts de la fusta de l'estructura de la coberta d'aquesta sala. S'ha detectat la presència de xilòfags en diversos punts. Per aquestes raons s'ha decidit substituir tota la coberta dels anys 60, incloent-hi l'estructura i materials d'aïllament que millori el comportament energètic de l'edifici. Es farà la lògica constructiva de la coberta original. S'utilitzaran els arcs diafragmàtics per a recolzar les bigues, complint amb els preceptes normatius de resistència al foc, millorant les condicions d'estalvi energètic així com de protecció davant les filtracions d'aigua. Es reconstruiran els nous canalons situats per sobre dels murs nord i sud. Tenint en compte que s'hauran de restituir les unions dels canalons amb les gàrgoles.

Es repararan tant els paraments interiors com exteriors de la sala. Per als paraments realitzats amb carreus de pedra la primera actuació que es realitzarà serà la neteja general eliminant dipòsits no cohesionats i addiccions amb morter pòrtland. Després

s'eliminaran les plantes superiors i biofilms. Una vegada eliminats els biofilms es procedirà al tractament i eliminació de les eflorescències salines. La pedra deteriorada es tractarà de diverses formes depenent si es tracta d'una exfoliació o d'una pèrdua de volum, sigui consolidant o realitzant una reintegració volumètrica. També es realitzarà un rejuntament en les zones on sigui necessari. Finalitzada tota aquesta operació s'aplicarà una veladura en tota la superfície dels paraments interiors.

En el cas del paredat situat en l'exterior del mur nord de la sala es repararan les zones on s'hagi perdut el morter de junta entre peces de pedra.

A causa del deteriorament de les fusteries (finestres i portes) d'aquesta sala i al deficient estat que presenten quant a l'eficiència energètica, s'ha decidit canviar tots els elements de l'edifici excepte la porta de les escales que porten al Palau Reial.

Igual que en el Palau Reial, de forma prèvia a la realització dels passos d'instal·lacions, es realitzaran les preceptives prospeccions arqueològiques, d'acord amb el que estableix la legislació sobre el Patrimoni Cultural Català i en el "Pla Especial Urbanístic del Conjunt Històric-Artístic de Poblet" (PEUCHAP).

En la primera fase projectada del conjunt d'obres de condicionament de l'espai museístic de Poblet, no s'inclou el condicionament tèrmic de l'espai, però sí la seva previsió. Per això es realitzarà una xarxa de distribució que permetrà, en futures fases d'intervenció, la instal·lació dels elements terminals i la seva engegada.

MUSEOGRAFIA

Aquesta sala es destina a la temàtica de la Creu, símbol principal del cristianisme. En primer lloc, la proposta museogràfica busca fer valdre l'arquitectura de la mateixa sala i els seus elements arquitectònics d'interès. Per aquest motiu es deixa lliure l'eix central de la sala, permetent la visió de tots els arcs que configuren l'espai arquitectònic. La visita s'inicia a l'extrem est de la sala, i per reforçar l'eix, a l'extrem oposat, presidint l'espai, s'hi col·loca una de les creus més importants de Poblet, que formava part de l'aixovar funerari que donà Pere Antoni d'Aragó amb el trasllat de les restes d'Alfons el Magnànim. De fet la visita s'estructura a través d'aquest eix central, seguint un recorregut lineal ja que l'accés és a un extrem i la sortida a l'altre.

Proposem mantenir una unitat amb els elements museogràfics d'altres espais del museu, ajustant-nos a les necessitats i mides específiques de cada peça. Les vitrines tindran una base i una coronació d'acer amb cossos de vidre laminat, i incorporaran la il·luminació i altres elements de control. L'acer es pintarà amb un color fosc (negre o antracita fosc). La il·luminació puntual és realitzarà amb focus orientables de leds de qualitat cromàtica adequada a cada peça i amb les lents i filtres necessaris.

Els textos i el disseny gràfic que s'hagin de produir s'ajustarà a la tipografia i criteris establerts amb els treballs ja realitzats per la reestructuració de la visita al Monestir, procurant mantenir una unitat d'imatge i de disseny amb el conjunt d'elements gràfics emprats al conjunt de Poblet.

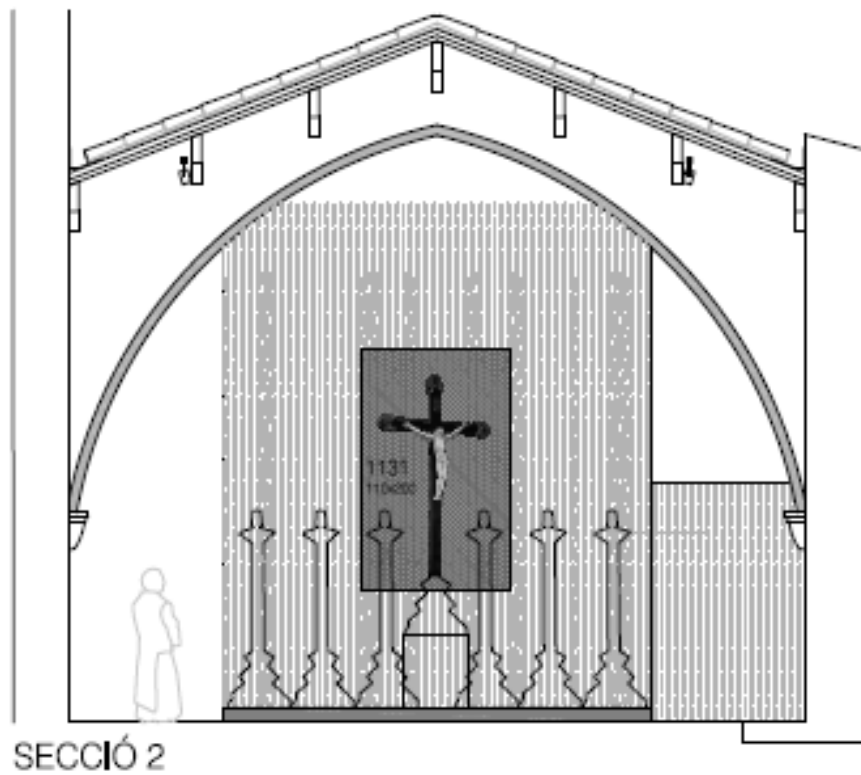
DOSSIER FOTOGRÀFIC

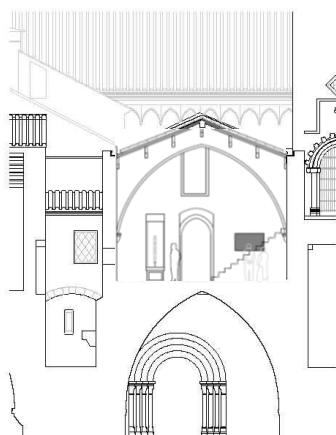
Paraments interior sud i oest

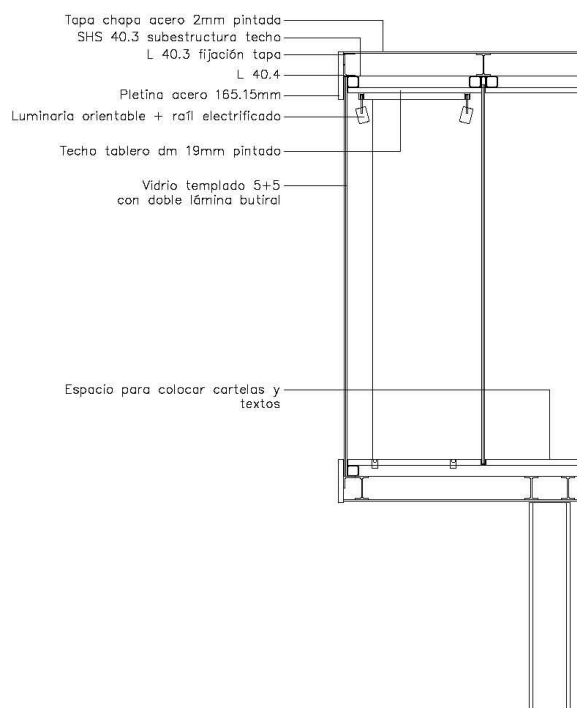
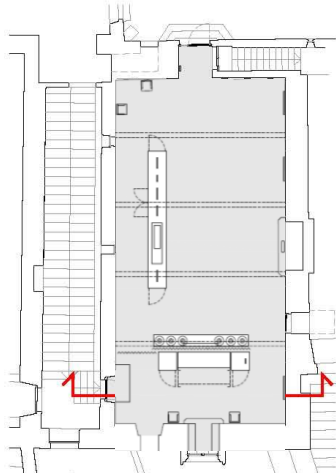
Parament interior sud i est

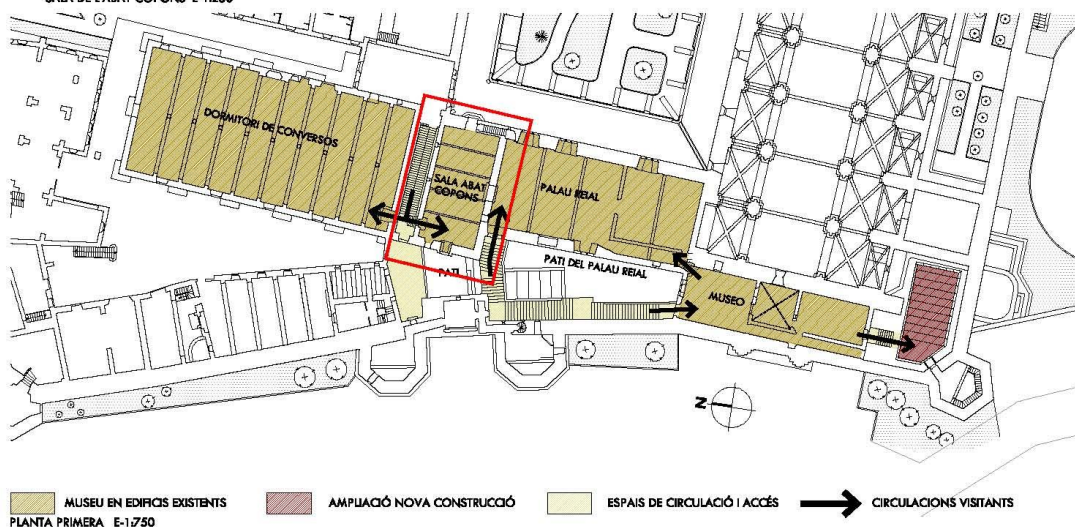
PLÀNOLS D'UBICACIÓ DE LES ACTUACIONS I L'ENTORN

SECCIÓ PLANTA PRIMERA E-1:250

DETAIL EXPOSITOR E-1:20

**DISTRIBUCIÓ EXPOSITORS DE LA
SALA DE L'ABAT COPONS E-1:250**

4.1.2 FASE II EL CONDICIONAMENT DE LA SALA DE L'ABAT MENGUCHO

Projecte Bàsic i d'Execució. Obres de condicionament de la Sala de l'Abat Mengucho al Monestir de Poblet.

DESCRIPCIÓ DEL PROJECTE

Es repararan els paraments interiors de la sala. S'executarà una primera neteja general eliminant dipòsits no cohesionats i addiccions amb morter pòrtland. Una vegada finalitzada la neteja es procedirà a l'extracció de les eflorescències i al pintat dels paraments arrebossats. Només es realitzaran actuacions en paraments exteriors en el mur sud, on es repararà el morter perdut del paredat. En coberta es recol·locaran les teules desaparegudes o desplaçades i es repararan els canalons i la seva unió amb les gàrgoles. A causa del deteriorament de les fusteries (finestres i portes) d'aquesta sala i al deficient estat que presenten quant a l'eficiència energètica i l'estanquitat, s'ha decidit tots aquests elements a l'edifici.

Es realitzarà la preinstal·lació per a futurs elements de climatització interior i de control climàtic dels elements que s'hi haurà d'exposar. Aquesta, juntament amb les instal·lacions elèctriques dels expositors, es realitzaran encastades pel paviment de les sales. Es realitzarà la preinstal·lació necessària per a la millora de l'enllumenat de les sales.

De forma prèvia a la realització dels passos d'instal·lacions, es realitzaran les preceptives prospeccions arqueològiques, d'acord amb el que estableix la legislació sobre el Patrimoni Cultural Català i el "El Pla Especial Urbanístic del Conjunt Històric-Artístic de Poblet" (PEUCHAP).

MUSEOGRAFIA

La proposta museològica d'aquest espai s'inicia amb la proposta de reestructuració del conjunt museístic inclosa al Pla Director del Monestir de Santa Maria de Poblet, de l'any 2010, que contempla la restauració, redistribució i ampliació de l'espai visitable de l'actual conjunt museístic del monestir, així com la reordenació i actualització del seu discurs museològic. Es pretén que el museu pugui esdevenir objecte de visita per ell mateix, independent del circuit de visita al monestir. Per aconseguir-ho es vol ampliar la zona d'exposició, principalment amb expressions d'art religiós, i dotar-la d'un discurs pedagògic i cultural que l'acompanyi i que sigui un complement a la comprensió del conjunt del Monestir de Poblet i la comunitat monàstica que l'habita (i l'ha habitat).

Aquesta sala, enllaça amb el contingut de la sala de l'Abat Copons. Té un caràcter temàtic al voltant de la Litúrgia i els objectes utilitzats pel culte. Elements importants en l'expressió de l'Església, i per tant de la comunitat monàstica, per donar lloança a Déu. La museografia no pretén adoctrinar, només vol compartir, difondre i explicar el conjunt de les obres d'art exposades des de la perspectiva que ofereix l'espiritualitat, el fet religiós i la pròpia Litúrgia. Amb explicacions breus, que suggereixin el visitant i el permetin reflexionar o fer-se preguntes. Les explicacions es volen fer des de la primera persona del plural, tot plantejant que sigui la comunitat de Poblet qui ens

acompanya i mostra el museu, amb l'autoritat que li confereix ser l'ànima de Poblet i un important exponent de la vida religiosa i de les pràctiques litúrgiques, a més d'un agent que, històricament ha contribuït a la preservació i transmissió de la cultura i el coneixement.

Per començar a desenvolupar la proposta museogràfica descrita anteriorment, es col·loca un envà que impedeix la visió directa de la sala i obliga el visitant a començar el recorregut de la visita, passant al costat dels fragments de les tombes dels Cardona-Sogorb i accedint, a l'inici d'una de les crugies de la sala, que permet contemplar el conjunt arquitectònic de la sala. Un espai serè i senzill, d'una gran bellesa. Motiu pel qual s'ha procurat evitar que els elements expositius obstaculitzin la visió dels arcs i la percepció arquitectònica de la sala. Posteriorment, el visitant baixarà d'escala, centrant la seva visió en elements puntuals, ja siguin de l'arquitectura o per observar les peces presentades en aquesta exposició permanent.

Mirant de fer un ús raonable dels recursos i procurant reduir l'impacte de la intervenció, s'ha plantejat aprofitar una part important dels elements expositius existents.

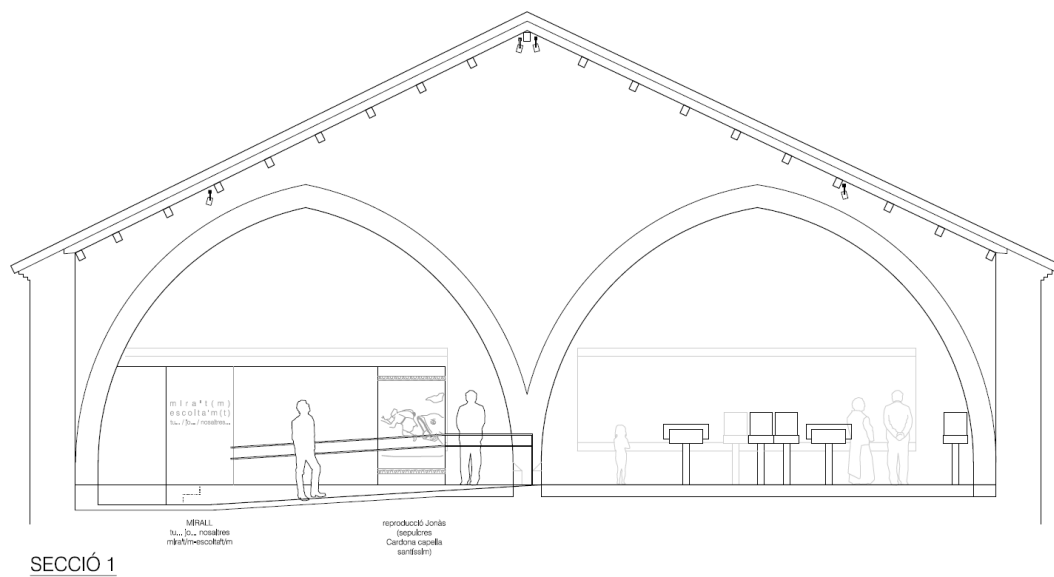
DOSSIER FOTOGRÀFIC

Façana nord i oest

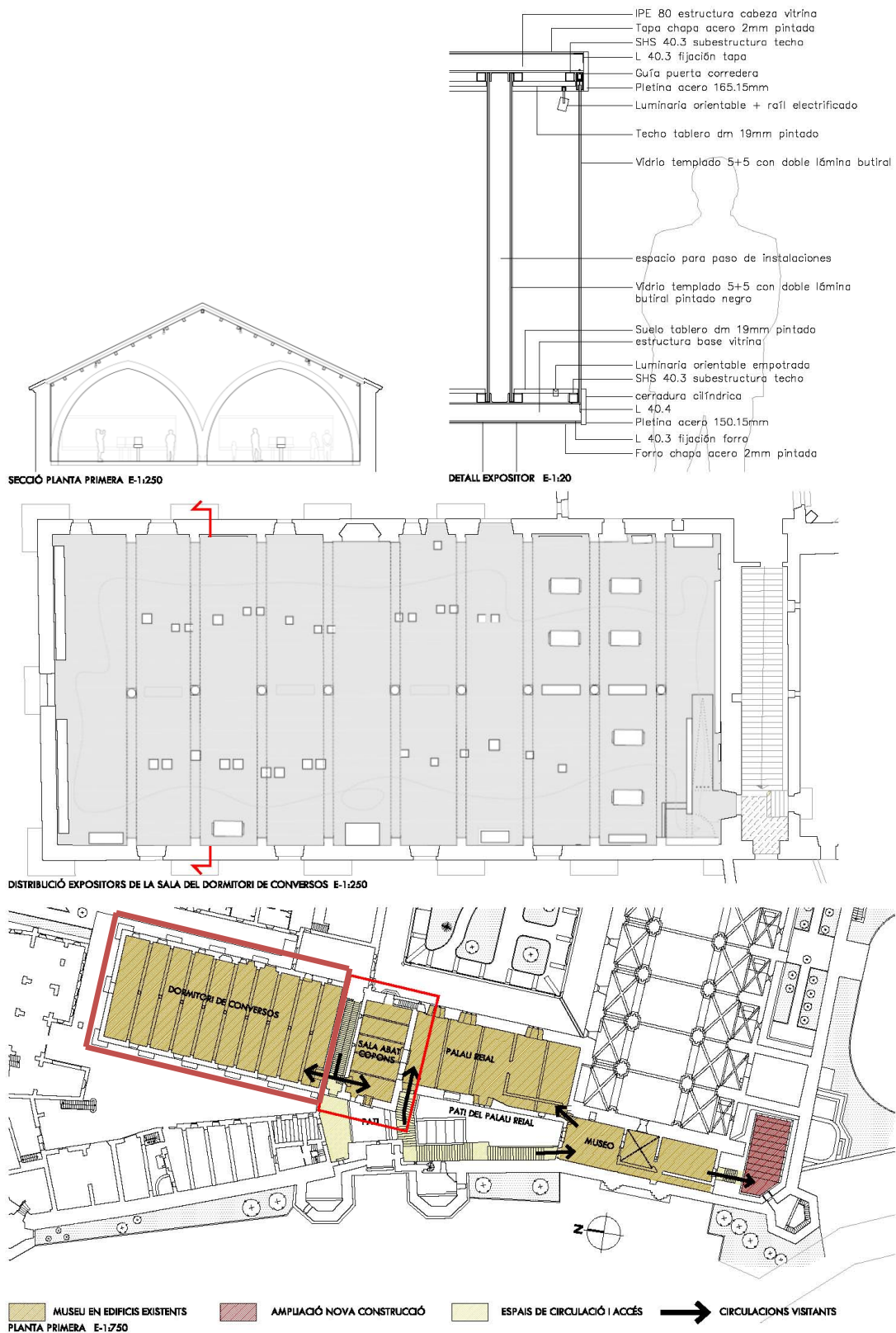

Parament oest interior

SECCIÓ 1

PLÀNOLS D'UBICACIÓ DE LES ACTUACIONS I L'ENTORN

4.1.3 PROJECTE D'ACCESSIBILITAT AL MUSEU

Dins del marc del *Pla Director de les futures intervencions en el conjunt edificat del Reial Monestir de Santa Maria de Poblet* i de la unitat d'actuació programada *D.1.1 Reestructuració del conjunt museístic*, s'estan iniciant les obres per a la restauració, reestructuració i ampliació dels espais del conjunt museístic de Poblet, que ocupa en l'actualitat diverses construccions de l'ala oest del conjunt edificat del monestir.

Les intervencions programades s'aniran executant per fases d'intervenció, mitjançant projectes parcials per a les diferents subzones o sales del conjunt del museu, per raons econòmiques i d'utilització.

La reestructuració del conjunt museístic suposa també l'actualització i potenciació del seu discurs pedagògic i artístic i del model de gestió, amb l'objectiu de guanyar independència respecte al recorregut turístic i a les activitats de la vida monàstica, de cara a possibilitar un funcionament més autònom i una major flexibilitat d'horaris i públic.

En aquesta línia, la direcció del museu considera imprescindible la inscripció del mateix en el Registre de Museus de Catalunya, com a instrument de foment, control i homologació. Això suposa l'adaptació als requeriments legals, tècnics i de personal establerts normativament.

Un d'aquests requeriments és la garantia d'accessibilitat i d'ús per a persones amb mobilitat reduïda, garantia que en l'actualitat, per les característiques i configuració dels recintes, el conjunt museístic de Poblet no compleix.

La proposta objecte de la sol·licitud de subvenció que desenvolupa l'avantprojecte que s'adjunta és la de suprimir les barreres arquitectòniques existents en la totalitat dels recorreguts del conjunt museístic de Poblet mitjançant intervencions puntuals, respectuoses amb la naturalesa del monument i compatibles amb les intervencions programades, per tal de garantir l'accessibilitat i l'ús a persones amb mobilitat reduïda.

A continuació detallem la descripció dels treballs a realitzar, el pressupost complet de les actuacions i despeses derivades, el calendari d'execució i el pla de manteniment de l'edifici, així com la documentació gràfica associada i un reportatge fotogràfic dels àmbits d'actuació

DESCRIPCIÓ DEL PROJECTE

El conjunt d'intervencions que es proposen seguiran els criteris generals d'intervenció definits al Pla Director del monestir i les recomanacions particulars per a la unitat d'actuació a la que pertanyen i hauran de comptar amb l'autorització preceptiva del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

A continuació es descriuen, per àmbits, les diferents intervencions puntuals necessàries per tal de suprimir les barreres arquitectòniques existents en les

construccions i espais que ocupa el conjunt museístic de Poblet i garantir l'accessibilitat del recorregut per a persones amb mobilitat reduïda, de manera compatible amb la naturalesa i grau de protecció de les edificacions.

Pati d'accés (planta baixa):

- Instal·lació d'ascensor, ubicat a la cantonada nord interior del cos d'accés de la Porta Reial, ocult respecte a la visió des de l'entrada al recinte i sota el forjat de la galeria de planta primera, amb embarcament orientat al recorregut entre l'accés i l'actual porteria. Amb un recorregut vertical d'uns 6 m. fins al nivell de la planta pis, implicarà una intervenció estructural en el forjat de la galeria, no original. Les cales preceptives en planta baixa determinaran la solució per al fossat i el tipus de mecanisme. Es proposa una combinació de vidre i fusta per als materials d'acabat.

Galeria sobre el pati d'accés (planta pis):

- Instal·lació d'ascensor, comentada en l'àmbit del pati d'accés.
- Col·locació de barana adaptada a normativa en l'ampit existent sobre el pati d'accés.
- Elevació de la cota de paviment actual de la zona de la galeria, per salvar els graons existents en els passos de porta, tant cap al cos de muralla com cap als cossos edificats interiors. Es proposa una solució de paviment flotant sobre la pavimentació existent.

Muralla de la Porta Reial (planta pis):

- Elevació de la cota de paviment actual de la zona de la muralla, per salvar els graons existents en els passos de porta, tant cap a la galeria sobre el pati d'accés com cap a l'escala exterior del pati del Palau Reial. Es proposa una solució de paviment flotant sobre la pavimentació existent.
- Elevació dels llindes de les portes de pas, cap a la galeria i pati del Palau Reial, per garantir una alçada lliure mínima de 2 m.

Pas exterior entre Sala de l'Abat Mengucho i Sala de l'Abat Copons:

- Elevació de la cota de paviment actual de la zona del replà superior, per salvar els graons existents en els passos de porta des de la Sala de l'Abat Mengucho i la galeria i igualar la cota amb el nou paviment d'aquesta. Es proposa una solució de paviment flotant sobre la pavimentació existent.
- Redefinició de l'esgraonat de l'escala exterior fins a la cota de planta baixa, adaptant-la a normativa mitjançant la regularització de la relació petjada/contrapetjada i creant un replà intermedi. Es proposa una solució d'esgraonat flotant sobre l'existent.

Adaptació del passamà de l'escala exterior a normativa:

- Substitució de l'escala d'accés a la sala de l'Abat Copons, no original, per una escala convertible en plataforma elevadora, de solució estètica integrada amb les característiques de l'espai.

Sala de l'Abat Mengucho:

- Creació d'una rampa d'accés entre la cota de l'espai d'accés i la cota de la sala, amb una pendent del 6% i una longitud de 7,15 m. per salvar un desnivell d'uns 40 cm., de desenvolupament rectilini i paral·lel al tester de la sala. Incorporarà passamans adaptats a normativa.
- Rebaix de l'esgraonat existent a l'espai d'accés per a la creació del replà de la rampa.

Sala de l'Abat Copons

- Elevació de la cota de la porta d'accés i graó interior per igualar-los amb la cota de la sala.
- Elevació de la llinda de la porta per garantir una alçada lliure mínima de 2 m.
- Instal·lació d'element elevador a la cantonada sud-est per salvar el desnivell existent entre aquesta sala i les sales del Palau Real, d'uns 3 m., com a alternativa a l'escala de connexió existent. Caldrà valorar l'opció de plataforma elevadora o ascensor interior, en funció de les possibilitats tècniques segons l'alçada a salvar. En qualsevol cas es tractarà d'un element lleuger que no distorsioni la visió de conjunt de l'espai de la sala.

Sala de l'Abat Copons - Palau Reial.

- Obertura de forat de pas al mur del Palau Reial, d'amplada mínima per garantir l'accés l'element elevador i alçada mínima de 2 m. Caldrà estudiar i justificar la solució prèvia execució de cales en el mur.

Palau Reial - Sala d'accés al museu.

- Redefinició de l'escala interior existent entre el cos del Palau i la sala d'accés, perllongant el nivell de paviment del Palau Reial sobre l'escala existent i creant-ne una de nova, de traçat rectilini i amplada constant, adaptada a normativa.
- Instal·lació d'una plataforma elevadora adossada a l'escala com a alternativa a aquesta amb desembarcament superior al nou replà perllongat.

Pati d'accés Palau del Rei Martí .

Instal·lació d'una barana de ferro com a passamà de les escales exteriors existents.

5. CONCLUSIONS

Com es pot entendre d'aquesta memòria el **Programa Cosmos Poblet** és un programa cultural, ambiental i social, integral i molt ambiciós, que vol col·locar el Monestir de Poblet dins l'espai cultural que li pertoca als nostres temps, sempre al servei de l'Església per poder portar l'Evangeli de Jesucrist a tots aquells que s'apropen a Poblet.

Esperem que el **Programa Cosmos Poblet** sigui del seu interès pugui ser valorat com un projecte integral, cultural, social i ambiental, que constitueixi una aportació innovadora que contribueixi a l'enfortiment i la modernització de la nostra cultura i de la nostra societat, en el marc de la tradició cristiana que dóna sentit a la nostra vocació monàstica cistercenca.

Monestir de Poblet, novembre de 2016